

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 25

21. lipnja 2018.

cijena 200 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAZETIN

12. stranica

Proljećni festival u Šeljinu

II. Hrvatski tamburaški festival

4. stranica

„Povijest podunavskih Hrvata
(Bunjevaca i Šokaca)“

10. stranica

Hrvatski Židan – Marija Gorica

11. stranica

Komentar

Zašto pišeš? Komu?

„Pišeš, komu? / – gdo mi rič razumi! / u pustinu kričiš, /odjeka ni!“, napisane dileme svakoga pisca, novinara je naš petrovski pjesnik Lajoš Škrapić jur zdavno stavio na papir. Ne poznam nikogar od hrvatskoga kruga, i ovde mislim na one ki pišu po hrvatski, da jednoč, ali većputi, ali milijun puti ne bi sami sebi bili postavili ova pitanja. Spodobne misli me gnjavu pri zgoditku, kad zamjenik načelnika našega jednoga grada, Ugar, dojde u Hrvatski klub i suprot toga da ne govori naš jezik, zainteresira se za Tajednik Hrvatov u Ugarskoj. Pita za njega i za to, jer reportaže, izvješćaji o gradski priredba su redom objavljeni u tom glasilu ke je i on sam vidio ranije. Ali kotrigi dotičnoga Hrvatskoga kluba ne znaju, ne moru, nisu u stanju niotkud izvlīci nijedan primjerak Hrvatskoga glasnika jer pretplatu imaju samo zastupniki Hrvatske samouprave, i to doma. Na poštansku adresu gradske Hrvatske samouprave nij' šanse da dojde bilo koji broj. Uz to, čudno da nikomur „od privilegiranih“ i ne pada na pamet da doma preštani broj, umjesto da bi se to hitilo, kamo bi drugamo, nek u smetlje, odnesli u klub. Gdo zna, morebit bi se našao koji dodatni Hrvat toga kluba ki bi se htio informirati, što se zgoda širom Gradišća, ali na ovom našem malom hrvatskom planetu. U ovakovu dobu me stišće onda pitanje, što more misliti dotični političar, koja je cijena napisane materinske riči u toj zajednici? „Piši sebi, / utišiti dušu, / bratu, sestri / da te ne optužu.“, miluje i moju dušu rič pokojnoga Lajoš bačija. Miluje, ali me jednako grize, puzi jad u žila da te to i bantuje kot činjenica, da je to uprav ta zajednica, kamo človik svenek rado dojde, kade je svako druženje poseban doživljaj i kade je svaki obraz poznat i drag. Ovakov pristup prema našem glasilu, a prik toga i mojemu djelu me rastužuje. Vrtim u zubi riči: nepovjerenje, omalovažavanje, zanemarenje i nepoštovanje... „Broj sve manji: / deset... devet... osam... / ko i zadnji... / bar da sâm znam, gdo sam!“ *Tiho*

Glasnikov tjedan

milijuna forinti. Od tada su do danas u objekt i popratnu infrastrukturu uložena velika sredstva iz državnoga proračuna Mađarske i proračuna HDS-a, „vlasnika“ poduzeća Zavičaj d. o. o.-a. Jedan od važnih izvora godišnjih prihoda za spomenutu tvrtku jest i broj noćenja koji se ostvaruje i putem državnih kampova hrvatskoga jezika u organizaciji Hrvatske državne samouprave; prema brojkama iz 2017. godine to je otprilike trećina ostvarenih noćenja u Zavičaju d. o. o.

Hrvatska državna samouprava od 2006. godine organizira kampove za dvojezične hrvatske škole i škole s predmetnom nastavom u Mađarskoj, temeljem prijava njihovih učenika od 5. do 8. razreda, a otprije dvije godine i srednjoškolski kamp za učenike hrvatskih gimnazija u Mađarskoj.

U 2018. godini cijena je boravka u kampu koju polaznici trebaju uplatiti 30 tisuća forinta, a u cijenu su uključeni: smještaj, hrana tri obroka dnevno i putovanje, a uza spomenuto učenici plaćaju i cijenu cjelodnevnog izleta, u vrijednosti od 200 kuna. To je dio troškova a ostali se troškovi pokrivaju putem natječaja koje predaju organizatori kampova i putem HDS-ova proračuna. Ministarstvo ljudskih resursa preko Fonda za razvoj ljudskih potencijala dodijelio je po 2,5 milijuna forinta potpore: serdahelskoj Hrvatskoj samoupravi „Stipan Blažetin“, Hrvatskoj školi Mirosla-

va Krleža, Hrvatskoj državnoj samoupravi, Hrvatskoj školi u Santovu, te Hrvatskoj samoupravi Šomođske županije za kampove koje će dobitnici spomenutih sredstava, u suradnji s HDS-om, ostvariti u Zavičaju d.o.o.-u, u četiri turnusa od 18. lipnja do 15. srpnja.

Ovogodišnji XIII. državni kampovi (četiri kampa) hrvatskoga jezika okupit će tristotinjak učenika (ako sam dobro pobrojila, 340 učenika) i tridesetak pedagoga. Koordinatori kampa jesu HDS-ove suradnice Eva Išpanović, I. kampa, i Eva Mujić II., III., i IV., kampa. Voditelji su I. kampa, od 17. do 24. lipnja Žuža Győrvári i Vera

Blažev, a u kampu će biti ukupno 103 učenika: iz budimpeštanskog HOŠIG-a (26), pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleža (54) i santovačke Hrvatske škole (49), uza sedam nastavnika.

Voditeljica je II. kampa, od 24. lipnja do 1. srpnja, HDS-ova dopredsjednica Angela Šokac Marković. U drugom kampu bit će ukupno 94 učenika i sedam nastavnika. Učenici su pristigli iz škola ovih naselja: Bizonja (16), Koljnof (14), Hrvatski Židan (3), Horpač (2), Petrovo Selo (7), Dunaújváros (10), Kerestur (21),

Boršfa (2), Dušnok (5), Bačino (9), Gara (3), Kačmar (2).

III. kamp, od 1. do 8. srpnja, vodit će Robert Ronta i Anica Popović Biczak s ukupno 93 učenika i šest nastavnika. Učenici dolaze iz škola ovih naselja Baja-Fancaga (26), Baja-Šugavica (8), Dušnok (2), Mohač (14), Salanta (10), Šeljlin (14), Martinci (2), Lukovišće (7), Barča (5), Izvar (5).

IV. je kamp, od 8. do 15. srpnja srednjoškolski s ukupno pedeset učenika i osam nastavnika (pratitelj). Polaznici su iz budimpeštanskog HOŠIG-a, njih 19, iz Zalske županije 20 i pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleža 11.

Od ovoga tjedna odvijaju se državni kampovi hrvatskoga jezika u poduzeću Zavičaj d. o. o. u Vlačićima na otoku Pagu.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska državna samouprava od 2006. godine organizira kampove za dvojezične hrvatske škole i škole s predmetnom nastavom u Mađarskoj, temeljem prijava njihovih učenika od 5. do 8. razreda, a otprije dvije godine i srednjoškolski kamp za učenike hrvatskih gimnazija u Mađarskoj.

Čila Walter izabrana za peljačicu koljnofske čuvarnice

Kako nas je obavistila predsjednica Hrvatske samouprave u Koljnofu, Ingrid Klemenšić, 23. majuša, po odluci zastupništva Hrvatske samouprave jednoglasno je na pet ljet izabrana za peljačicu čuvarnice Čila Walter. Ona je lani dospila jur na funkciju ovlaštene voditeljice čuvarnice, a trideset ljet dugo djela u dotičnoj ustanovi. Ljeta 1992. je završila šopronsku Visoku školu za odgojiteljicu, a pedagošku diplomu hrvatsko-

ga jezika i književnosti na sambotelskoj Visokoj školi je prikzela 2005. ljeta. „Mislila sam da imam jur toliko iskustav i rutinu da bi znala nešto već s kolegicama napraviti za hrvatski odgoj u Koljnofu“, rekla je odgojiteljica. Nadalje smo od nje doznali da čuvarnicu u tom naselju, ka je bila 2015. ljeta obnovljena, pohadja 90 dice u četiri grupa. S njimi se bavu osmime odgojiteljice, jedna pedagoška asistentica i četire tetke. Mališani dojdru ne samo iz Koljnofa nego i iz okolice, a nažalost malo je takovih ki stupu u odgoj sa dobrim znanjem hrvatskoga jezika. „Kako ja vidim, roditelji su za hrvatski jezik, pomažu nam u svemu, a mi svakodnevno probamo hasnovati hrvatski. Učimo brojalice, jačke, pjesmice, sad jur imamo i mali tančoški ansambl u velikoj i sridnjoj grupi“, predstavila je nam čuvarnicu stara-nova funkcionarka, a tvrdila je i to da u novom sastavu, otkidob čuvarnica pripada Dvojezičnoj školi Mihovil Naković, jako čuda pomoći dostanu tako iz škole, od učiteljic kot i od Hrvatske samouprave Koljnofa. „Bar kakov program imamo, kanimu sredstva, pomagala kupiti,

sve nam pomažu“, naglasila je Čila i na stijeni pri ulazu skupa smo gledali u hrvatska obilježja. „Hrvatsku zastavu i koljnofski, a i hrvatski grb smo stavili jer mi pripadamo gradišćansko-hrvatskom narodu. Kad posjetitelj dojde u čuvarnicu, neka vidi da je ova hrvatska čuvarnica. Ovako svi vidu da se ovde pominamo hrvatskim jezikom“, dodala je još, a kad sam se zapitala za hrvatsko partnerstvo, čula sam još da negda je bio i jedan uspješan projekt s fileškom čuvarnicom, a sad se nešto planira s buševečkom čuvarnicom ku su jur ovdašnje pedagoginje i bile pogledati. Budućnost koljnofske čuvarnice s jedne strane položena je u ruke Čile Walter, ka je još spomenula da za ovim jednoljetnim učenjem u ulogi peljačice sad jur vidi što mora, i kako more napraviti, načinjiti, kakove mogućnosti ima, a da su i koljnofska dica pod čvrstom obrambom, to zlamenuje i nje zadnja rečenica s kom smo završile naše blic-pominkanje: „Ja mislim da sam si ja u ovom i žitak našla!“

Tiho

„Hrvatski jantar“ – čudni put komunikacije

Društvo Hrvati i EMC GRAH „KUME“, pod peljanjem neumornoga junaka dr. Franje Pajrića, ponovo je na noge postavio jedan projekt, koji, kako mu i ime predstavlja, zalaže se za predstavljanje Jantarske ceste, ka služi kot jedna od najstarijih komunikacijov u Europi, od sjevera do juga. Pajrićeva ideja je da na njoj Hrvati, Hrvatom predlažu nove ideje, predstavljaju nove poglede i spoznaje. Polag ovoga puta su sačuvani Hrvati, zato je oduševljenu medjunarodnu ekipu dopeljao predsjednik Društva Hrvati pred kratkim u Petrovo Selo, kade je povijest ovoga naselja predstavio Imre Filipović u Hiži vridnosti, polag Globusa, a razgovaralo se je i u kultnom kafiću Nazdravlje. Hrvatski jantar je po drugi put pozvao na zanimljivo putovanje zainteresirane profesore, povjesničare, novinare, studente iz Hrvatske i Argentine. Ova ekipa sredinom miseca majuša u trodnevnoj ekspediciji, u ludom tempu je pohodila naš panonski kraj, a od predavačev je mogla čuti sve to, što se ne najde u povijesni knjiga, niti u udžbeniki. Človiku se već zasvišćuje od samoga nabranjanja, kade su svi bili, kamo su čez tri dane zašli putnici: Jakova, Sambotel, Kiseg, Frakanava, Veliki Borištof, Koljnof. „Jantar – Bernstein – Borostyán – Amber – Burstyn – Elektron. Već i ime fascinira, a pred nami je trasa te ceste. Točno pokazujemo rutu, kako se podno obronka Šopronskoga gorja proteče u smjeru Savarije. Na toj cesti hodočastimo u čast sv. Kvirina iz Šoprona u Sambotel“, to je jur rečeno na vidikovcu Koljnofa, otkud je panorama takova ka i sapu zame. Nij' preveć vrimena za daljnje študiranje Celindof, Cikleš, Niuzaljsko jezero, Rasporak, Cogrštof, Cindrof, Fertőrákos, Šopron, Haschendorf, Fertőd, Nacionalni park Fertő-Hanság – Neusedler See, koji se proteže u dvi država. To je samo kusić te bogate ponude u ovoj graničnoj zoni, ka svojom lipotom i bogatstvom začara svakoga posjetitelja negdašnje zapadne Ugarske. Treća faza Hrvatskoga jantara slijedi u septembru i pelja svoje putnike sve do Zadra i okolice.

Tiho

II. Hrvatski državni tamburaški festival u Baji

Koncert Tamburaškog sastava Slavonske lole

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i njezine ustanove Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, 5. svibnja u Baji je priređen II. Hrvatski državni tamburaški festival. Glavni je organizator bio voditelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, ujedno i voditelj Orkestra „Vizin“ Zoltan Vizvari.

Na priredbi upriličenoj u Gradskom kazalištu, okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske državne samouprave koji uz ostalo reče da je lani prvi festival priređen sa željom da postane tradicijom, stoga se sada već može reći da je tradicija da se

Tamburaški sastav Slavonske lole

Tamburaški sastav P+

Tamburaški sastav Fermata

Tamburaški sastav Sumartonski lepi dečki

Tamburaški sastav Žgano

svakoga proljeća održava tamburaški festival u Baji.

– *Iskoristio bih priliku i priopćio da je Hrvatska državna samouprava s 1. siječnjem ove godine utemeljila Hrvatski kulturni centar bačkih Hrvata u Baji. Vjerujem da će ona polako i zaživjeti te da ćemo ovih dana riješiti pitanje zgrade i fizički te da će to uistinu biti okupljalište Hrvata iz ovoga dijela Mađarske, a vjerujem i Hrvata iz Vojvodine te da će služiti očuvanju jezika i kulture na ovim prostorima.* – istaknuo je Ivan Gugan.

Šest tamburaških hrvatskih sastava iz raznih hrvatskih regija u Mađarskoj, od Gradišća do Bačke, ali i iz Vojvodine odnosno Subotice, predstavili su dio glazbene tradicije svoga kraja. Dvosatni koncert tamburaških sastava otvorio je mohački Tamburaški orkestar Fermata, a u nastavku večeri nastupili su još TS P+ (Martinci), TS „Žgano“ (Petrovo Selo), TS „Danubia“ (Baja), TS „San“ (Subotica) i TS „Sumartonski lepi dečki“ (Sumarton). Sudionici su uistinu mogli uživati u šarolikoj

glazbenoj baštini Hrvata u Mađarskoj, te u Vojvodini, ali jednako tako i u izvedbama samih izvođača s vrsnim mladim tamburašima.

Po završetku tamburaškog festivala održan je koncert omiljenoga hrvatskog Tamburaškog sastava Slavonske lole koji je priređen na otvorenom ispred Turističkog središta na Petőfijevu otoku, uz pjesmu, ples i pučku veselicu.

S. B.

Provedba projekta 4E4K iz Programa prekogranične suradnje Interreg V-A Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020.: AKTIVNOST „MINI KONFERENCIJA ZA ODGOJITELJE“

U sklopu projekta 4E4K odgojitelji iz virovitičkoga Dječjeg vrtića CVRČAK sudjelovali na Mini konferenciji za odgojitelje u Pečuhu.

U organizaciji Dječjeg vrtića, osnovne škole, gimnazijske i učeničkog doma Miroslava Krležje iz Pečuha, kao projektnog partnera, održana je dvodnevna radionica Mini konferencija za odgojitelje u Pečuhu. Konferencija je održana 20. i 21. travnja 2018. godine, a uz odgojitelje iz Pečuha, sudjelovali su i odgojitelji iz partnerskoga virovitičkog Dječjeg vrtića CVRČAK.

Konferencija je bila tematski vezana uz metode rada s djecom predškolske dobi i njihovo poboljšanje, ali i uvođenje novih odgojno-obrazovnih metoda kako bi se djeci omogućio što učinkovitiji boravak u vrtiću uz usvajanje i razvijanje znanja i vještina kao

priprema za skorašnje školsko obrazovanje. Prvog dana predavanja vodila stručna savjetnica i nadzornica za predškolski odgoj Ilona Nagy. Drugoga dana radionica bila usmjerena na zajednički interaktivni rad i izlaganje sudionika u svrhu izradbe Mini zbornika, što će biti ujedno i rezultat ove aktivnosti.

Po završetku odgojitelji su zajednički pošli u obilazak grada Pečuha i posjetili neke od znamenitosti koje su dio Svjetske kulturne baštine.

G. Gy.

Otvorenje izložbe radova narodnosnih učenika u sklopu Državnog natjecanja u crtanju

Narodnosno pedagoško obrazovno središte već po drugi put raspisalo je natjecaj za crtanje državnog značaja za narodnosne osnovne škole, na kojem je prošle godine sudjelovalo umalo tisuću učenika. Cilj je nadmetanja sredstvima likovne umjetnosti predstaviti narodnosnu povijest, zemljopis, duhovnu kulturu i običaje te unapređenje kreativnosti učenika. Natjecanje je raspisano u četiri dobne i tematske kategorije. U prvju su mogli sudjelovati vrtićari s temom svijeta bajka; u drugoj polaznici 1. – 4. razreda trebali su crtati na temu Naše bake i djedovi ili Igre naših predaka; viši razredi, 5. – 8., u trećoj kategoriji likovno se izraziti na temu Kako se živjelo i stanovalo, gdje se moglo nacrtati namještaje, uporabne predmete. Za srednjoškolce tema je bila Ukrasi prošlosti, u kojem su trebali predložiti značajne motive svoje zajednice. Svečanost je otvorena izložbe najboljih likovnih ostvaraja i predaja nagrada bila 9. svibnja 2018. u prostorijama Ureda povjerenika osnovnih prava, gdje su bili tvorci radova, njihovi nastavnici. Pristigle je radove, njih umalo šesto, u četiri kategorije vrednovao je stručni ocjenivački sud. Postav su izložbe činili najbolji radovi i dobitnici posebne nagrade. Posebna je nagrada uručena među inima vrtićarima, učenicima škola gdje se predaje hrvatski jezik; to su: Jázmin Jóna, Branko Matoric, Ana Sara Vince (šeljinski Vrtić cvrčak), Dominka Leila Kalányosi (podravski vrtići), Ana Pintér i Bora Berčka (mohačka osnovna škola) i Ákos Rendes (salantska osnovna škola).

k. g.

Bunjevački dan u Kaćmaru

U suorganizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, 2. lipnja u središnjemu seoskom parku u Kaćmaru priređen je već tradicionalni Bunjevački dan.

U suradnji s domaćinima, Udruga Experience Balkan Calling, sa sjedištem u Budimpešti, u ranim popodnevним satima organizirala je Bunjevačku šetnju u Kaćmaru. Kako nam uz ostalo reče predsjednica Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić, sudionici su pristigli iz Budimpešte i okolnih naselja – Tukulje, Lacaze (Kiskunlacháza) i Andzabega – kojima su se priključili Bajci i Aljmašani, posjetili su rimokatoličku župnu crkvu svetog Ivana Nepomuka, kaćmarsku Vodicu i Lesni zid. Poslije upoznavanja Kaćmara, uveličali su i kulturni program Bunjevačkog dana. Su-tradan su pak nastavili program posjetom Tavankutu i Subotici.

U kulturnome programu koji je održan u seoskom parku iza Selske kuće nastupila su gostujuća i domaća društva. Polaznici kaćmarskoga dječjeg vrtića i učenici tamošnje škole prikazali su bunjevačke dječje igre i plesove. Ovogodišnji gost bio

Polaznici kaćmarske škole

Pjevački zbor kaćmarske Hrvatske samouprave

KUD „Mohač“

Brojni Kaćmarci

Polaznici kaćmarskog vrtića

je KUD „Mohač“ koji je izveo santovačke šokačke te pomurske i semartinske hrvatske plesove i pjesme, te jednu mađarsku koreografiju. Kao i svake godine, nastupila je i Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte, koja njeguje bunjevačke plesove. Pjevački zbor kaćmarske Hrvatske samouprave pak izveo je hrvatske narodne pjesme. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali predstavnici prijateljskih naselja: Velike iz Hrvatske, Stanišića, Riđice i Tavankuta iz susjedne Srbije, te predsjednik Županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin. Dan je završen balom na otvorenom uz garski Tamburaški sastav „Bačka“. Priredba je ostvarena s potporom Ministarstva ljudskih resursa. S. B.

Druženje uz koncert Dunavkinja

Ženski pjevački zbor Snaše i harmonikašica Emese Krasznai

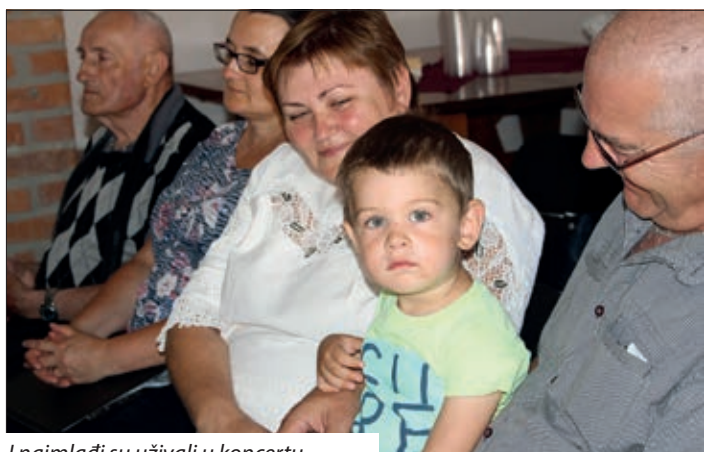
Hrvatska udruga i Hrvatska samouprava sela Pogana 3. lipnja u tamošnjoj Seoskoj kući priredile su koncert Tamburaškog orkestra Dunavkinje uz nastup Ženskoga pjevačkog zbora Snaše iz Pogana. Priredba je vezana s druženjem uz blagdan Duhova, koja je okupila poganske Hrvate. Malo nas je, reći će mi poganska načelnica Aga Dragovac, Hrvatice na čelu sela u kojem danas od više od tisuću stanovnika njih šezdesetak su Hrvati. U selu djeluje i Hrvatska i Njemačka samouprava, mnoštvo je novouseljenih, a u velikome broju kuća od kojih je njih šezdesetak na prodaju, živi tek jedna osoba.

Došle su i starije bošnjačke Hrvatice.

Tamburaški sastav Dunavkinje

I najmlađi su uživali u koncertu.

U Poganu sredinom 2018. godine vrijedno se radi na obnovi unutrašnjih i prilaznih putova naselja. U obnovu vanjskih putova ulaže se 14 milijuna forinta, što iz seoskog proračuna što putem natječaja, a u obnovu unutrašnjih putova oko 11 milijuna forinta. U konzorciju sa Samoupravom Baranjske županije Samouprava sela Pogana je u programu TOP. Konzorcij je dobio sredstva za projekt „A Mecsektől a Tenkesig – turisztikai kerékpárút fejlesztése” (Od Mečeka do Tenkeša – razvitak turističke biciklističke staze) u vrijednosti od 1,4 milijarde forinta, od čega za poganski dio 110 milijuna forinta.

Dana 3. lipnja jednosatnim koncertom Tamburaški orkestar Dunavkinje oduševio je Pogančane, a burno je pozdravljen i nastup Ženskoga pjevačkog zbora Snaše uz harmonikašku pratnju Emese Krasznai. Ana Mihaljević, primašica orkestra Dunavkinje, kaže da su počeli svirati prije sedam godina, a na repertoaru imaju preko tristo pjesama, vlastitih skladba još nemaju. Oni su svi učili s majstorom tambure Joškom Kovačem koji je i danas na pozornici s njima. Majstor i učenici pokazali su svoje virtuozno umijeće na žičanim glazbalima: József Kovács Versendi, Ana Mihaljević, Zsófia Apró, Brigita Apró, i András Lupak.

Nakon ovoga dana i Hrvatska samouprava sela Pogana sprema se za Ivanje, koje će biti održano 24. lipnja kod seoskog jezera. Nastupit će sva tri pjevačka zbora koja djeluju u selu, među njima i Ženski pjevački zbor Snaše, naložit će se ivanjska lomača i skatat će se preko nje, paliti lampioni i pustiti na vodu jezera, a svirat će i Orkestar Vizin.

Branka Pavić Blažetin

Pečuško predstavljanje „Donjodravske obale“, romana Drage Hedla

U sklopu obilježavanja 45. obljetnice uspostave prijateljskih odnosa između Osijeka i Pečuha, 24. travnja u pečuškoj Njemačkoj kući (Lenau Haus), u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Lenau Hausa i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, predstavljen je roman „Donjodravska obala“ osječkog autora Drage Hedla. O knjizi su govorili Davor Špišić, Zsuzsanna Gerner, Stjepan Blažetin, Nikola Mak i Drago Hedl, a ulomke iz romana čitale Anita Schmidt i Anna-Saida Jesse.

Drago Hedl sa svojim predstavljajima

U toj knjizi, čija se radnja odvija u poratnom Osijeku (nakon Drugoga svjetskog rata), autor opisuje vrijeme odrastanja u pedesetim godinama 20. stoljeća iz perspektive dječaka koji živi u osječkome radničkom kvartu, u Donjem gradu, daleko od slavne secesijske i modernističke osječke prošlosti. Pitko romanesno štivo oslikava prostor i vrijeme u Osijeku, gradu u kojem naš junak svoju baku zove Oma (njemački baka), i u kojem se svaka izgovorena riječ bilježi i važe od strane „špiclova“ a omotnica poslana iz Njemačke može biti i kobna, a tek dopisnica upućena Glasu Amerike.

Dio nazočnih

Pečuh i Osijek u ovoj priči veže njemačka manjina u Osijeku i Pečuhu, Hrvati u Pečuhu, priča o jednoj njemačkoj obitelji i njezinoj sudbini nakon Drugoga svjetskog rata.

Počasna konzulica Savezne Republike Njemačke u Pečuhu, voditeljica Instituta za germanistiku Sveučilišta u Pečuhu dala je zanimljivu sliku gradova Osijeka i Pečuha kroz protekla stoljeća s obzirom na sastav stanovništva, a večer je moderirao ravnatelj ZZHM i pročelnik Odsjeka za kroatistiku Instituta za slavistiku Sveučilišta u Pečuhu Stjepan Blažetin. Goste je pozdravila i ge-

neralna konzulica Vesna Haluga, a zanimljiv razgovor s autorom vodio je književnik Davor Špišić.

Autor je najavio i izlazak novog romana „Vrijeme seksa u doba nevinosti“, za koji reče da opisuje sentimentalno sjećanje razočaranog pedesetogodišnjaka, kroz priču o mladenačkim ljubavima, vremenu nevinosti, maštanjima, nadanjima i razočaranjima.

Novinar, književnik, nekadašnji urednik Glasa Slavonije živi u Osijeku. I danas uz novinarstvo sve više plovi u književnim vodama. Autor je feljtona, priča za djecu, slikovnica, eseja, polemika, knjige intervjua, romanopisac. Autor romana „Donjodravska obala“, kriminalističkih romana „Izborna šutnja“ i „Ispovjedna tajna“, u najnovijem romanu nastavlja priču započetu u romanu „Donjodravska obala“.

Književnost, za razliku od novinarstva, pruža slobodu, oslobađa vas stegne činjenica, kaže Hedl, a na pečuškom predstavljanju saznali smo da će roman „Donjodravska obala“ sljedeće godine biti uprizoren na daskama osječkoga HNK.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Promatrač

Satima gledam u zvijezde, u sate, u trenutke,
u prostor između koji diše. Lijep je mrak: sve što
sjaji, vidi se. Ne služim ničemu. Mjerim se i
motrim. Meleom mlađam oči a glađu ostrim
duh. Nitko ne zna otkad sam od sna. Gledam i
ne vidim, osim bezbroj čuda, ništa.

Kemal Mujčić Artnam

Osječko-pečuške poveznice

Povelja o prijateljstvu gradova Osijeka i Pečuha potpisana je 15. studenoga 1973. – dakle ove će se godine navršiti 45 godina od tog događaja. Već se i u samoj povelji spominje da su dva grada već i prije imala mnogo poveznica. Danas vam želim govoriti o jednoj zajedničkoj crti koja će vjerojatno tijekom proslave obljetnice dobiti manji naglasak, premda je imala presudnu važnost za razvoj obaju gradova. Ta zajednička crta jest njemačka zajednica, koja se u gradove i njihovu okolicu doselila u 18. stoljeću, nakon izгона Turaka.

Pečuh je od Turaka oslobođen 1686., a Osijek 1687. godine – oba su grada bila porušena, a o njihovoj obnovi odlučio je bečki dvor. Austrijska administracija, plemstvo i crkveni dostojnici nastojali su na prostore, koji su opustjeli uslijed turske vladavine, dovesti Nijemce.

Tako na tadašnjem ugarskom teritoriju nastaje šest njemačkih jezičnih otoka. Jedan se nalazio u međurječju Drave, Save i Dunava, u Slavoniji i Srijemu. Drugi se sastojao od tri južnozadunavske županije, Šomođa, Tolne i Baranje, i poznat je pod nazivom Švapska Turska.

Krajem 17. i početkom 18. stoljeća Nijemci se mahom nastanjuju u ugarskim gradovima, s obzirom da se 1800. godine pod neposrednom upravom carskog dvora nalazilo 50 slobodnih kraljevskih gradova. Stanovnici tadašnjih gradova poglavito su se uzdržavali poljoprivredom, a tek četvrtina bili su pravi građani, to jest obrtnici, trgovci ili tzv. honoraciori, to jest liječnici, pravnici, učitelji ili svećenici.

Tijekom 18. stoljeća u Osijek neprekidno se doseljavaju obrtnici, ponajviše iz Austrije. Krajem stoljeća, 1792., dolazi veći val Nijemaca iz Württemberga. Oni osnivaju novu gradsku četvrt, Donji grad, koji se još i danas spominje kao Unterstadt.

Od 1691. Pečuh ima dva sudca – osim gradskog sudca djeluje i tzv. *judex nationalis*, što zapravo znači njemačkog sudca, koji je imao manje ovlasti od gradskog sudca.

Prema svjedočanstvu Bürgerbucha – Građanske knjige, u razdoblju između 1697. i 1745. prisegnula su 843 građana, od kojih s njemačkoga govornog područja doselilo se 246 građana. Među njemačkim građanima spominju se bačvari, tesari, stolari, lončari, no Nijemcima su pripadali i prvi ranarnici, babice, ljekarnici i trgovci.

Prvi ugarski popis stanovništva proveden je između 1784. i 1787. Podatci za Virovitičku županiju, kojoj je u to vrijeme pripadao Osijek, nažalost nisu sačuvani. Znamo da je u Pečuhu u to vrijeme bilo 8853 Nijemca, koji su predstavljali 31 % stanovništva.

Građani i zemljoradnici u oba su grada oblikovali urbano njemačko narječje, koje je uslijed miješanoga gradskog stanovništva sadržalo mađarske i slavenske elemente. Na tu gradsku inačicu njemačkog nadovezivala se bavarsko-austrijska inačica, tzv. Wiener Deutsch. Govornu provedbu te jezične inačice predstavljao je govor putujućih glumačkih družina, a pisanu inačicu širile su gradske njemačke tiskovine.

Dva grada u 19. stoljeću obilježava donekle različit tip razvoja: prema podacima iz 1857. u Osijeku živi 3272 Nijemca, 10 020 Hrvata i Srba, 438 Mađara, 26 Talijana i 566 pripadnika drugih naroda. Za 33 godine omjer se u potpunosti mijenja: osječko stanovništvo sastoji se od 10 657 Nijemaca, 5516 Hrvata, 1602 Srba i 1378 Mađara. Dakle, dok sredinom stoljeća Nijemci predstavljaju 22 % stanovništva, njihov broj u drugoj polovici stolje-

ća raste na 52 %, pri čemu ukupno gradsko stanovništvo raste za otprilike 5000 ljudi.

Time zacijelo možemo protumačiti i činjenicu da gradski idiom, *Essekerisch*, opstaje sve do godina nakon kataklizme II. svjetskog rata. U razdoblju između 1929. i 1938. osječki publicist Lujo Plein, primjerice, u privatnoj nakladi objavljuje pet brošura pod naslovom *Die essekerische Sprechart*, u kojima donosi dijaloge prikupljene „na osječkoj periferiji“. Osim toga, moj kolega lingvist Velimir Petrović također je obavio empirička istraživanja i opisao morfosintaktičke značajke mjesnog idioma.

Mi, građani Pečuha, nismo dobili takvu mogućnost: prema jednoj neslužbenoj procjeni sredinom 19. stoljeća omjer njemačkoga gradskog stanovništva iznosi 50 %, 1880. godine, u vrijeme prvoga službenog popisa stanovništva kao osoba s njemačkim materinskim jezikom izjasnilo se tek 18 % stanovnika. Za razliku od toga, gotovo 56 % građana izjasnilo se da govori njemački. Pečuški njemački idiom gotovo nam je nepoznat, no János Schuth u svom uratku iz 1986. poziva se na razgovor što ga je vodio s jednom gospođom, rođenom 1886., iz kojeg se može zaključiti da je imao jaka austrijsko-bavarska obilježja. Ovdajšnju inačicu Wiener Deutscha čuvaju njemačke novine, čiji je prvi broj izišao 1832., a posljednji 1906. godine.

Činjenica je također da hrvatski i mađarski jezik sadrže brojne posuđenice preuzete iz Wiener Deutscha tijekom suživota. Takve su posuđenice primjerice imenice *cager*, *ceker*, *escajg*, *franga*, *kunst*, *libling*, *pajser*, *pertla*, šamlica, šercla, šlus, šuster i švinder, pridjevi *hercig*, *huncut*, *kvit*, *langsam* ili *loker*. Naravno, i *ziher*, kao što svi poznajemo glagole *dinstati*, *glancati* i *probat*.

*Predavanje dr. Zsuzsane Gerner,
24. travnja u pečuškom Lenau Hausu*

Predstavljena knjiga „Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca)“ Roberta Skenderovića

U organizaciji Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti, 8. svibnja 2018. u konferencijskoj dvorani Istraživačkoga centra humanističkih znanosti predstavljena je knjiga Roberta Skenderovića „Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do Austro-Ugarske Monarhije“. Knjiga je objavljena u biblioteci Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te Podružnice Bibliotheca Croatica: Slavonica, Sirmiensa et Baranyensia. O djelu su govorili viši znanstveni suradnik Instituta za povijest Mađarske akademije znanosti Dinko Šokčević i autor. Na priredbi su među inima bili: opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bušić, zastupnik u Skupštini Srbije, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, viši ravnatelj Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti Pál Fodor, zamjenica HDS-ova predsjednika Angela Šokac Marković, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh. Priredba je bila dvojezična uza simultani prijevod Ivana Tomeka.

Tomislav Žigmanov, Pál Fodor, Dinko Šokčević i Robert Skenderović

Publiku je u ime domaćina pozdravio viši suradnik Instituta Krisztián Csaplár-Degovits koji je istaknuo da im je nakana s ovim predstavljanjem započeti nov niz u sklopu kojeg je zamišljeno predstavljanje povijesnih istraživanja inozemnih povjesničara, priređivanje predavanja, izlaganja i skupnih konferencija, upoznati širu javnost s istraživačkim rezultatima povijesnih stručnjaka. U okvirima toga podvukao je unapređenje suradnje s hrvatskim kolegama. Nadovezavši se na riječi višega suradnika Csaplára-Degovitsa, viši ravnatelj Pál Fodor istaknuo je koliko je važna višejezičnost, dvojezičnost. Narečeno su potvrdili, kako je rekao viši ravnatelj Fodor, i autor Robert Skenderović i ravnatelj Tomislav Žigmanov na sastanku, koji je prethodio predstavljanje, jer zauzimati stav može se jedino ako se vraća u razdoblje kada su se još međusobno poznavali jezici dvaju naroda. Izrazio je nadu da će jednoga dana izdanje „Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do Austro-Ugarske Monarhije“ Roberta Skenderovića čitati i na mađarskome jeziku. Autora je publici predstavio viši znanstveni suradnik Dinko Šokčević. Govoreći o djelu, g. Šokčević među inima rekao je da se knjiga bavi dolaskom i genezom Bunjevaca i Šokaca, ali odmah je i napomenuo da je prije nekoliko tjedana objavljeno da je mladi istraživač Marko Šarić pronašao spis u kojem se donosi prvi val doselidbe Bunjevaca u Bačku; istaknuo je da su presudnu ulogu u obrazovnom sustavu Bunjevaca imali franjevci te u daljnjem je govorio i o dokumentima, vrelima koji donose podatke o Bunjencima. Autor, na početku je izrazio svoje zadovoljstvo da se njegovo djelo predstavlja u Mađarskoj akademiji znanosti, i posebno je zahvalio suradnicima Instituta za povijest ove akademije i Dinku Šokčeviću. Naglasio je da iznimno cijeni mađarsku historiografiju, te smatra da su mađarski povjesničari da-

nas u Europi u samome vrhu povijesnih istraživanja, što stalno dokazuju svojim metodološkim pristupom, radom u arhivima i rezultatima. U knjizi, kako reče, obrađeno je pet stoljeća povijesti podunavskih Hrvata, od kasnoga srednjeg vijeka, kada su i nastala prva bunjevačka naselja, pa do 1918. godine. „Odlučiti se na istraživanje razdoblja koje obuhvaća više od pet stoljeća, za svakog je povjesničara ozbiljan izazov. Svako stoljeće donosi svoje posebnosti jer kroza stoljeća mijenjaju se državne granice, ustanove i društveni odnosi. To je bio i velik rizik jer rijetko je koji povjesničar dorastao takvom istraživačkom radu“, reče g. Skenderović te je dodao da je tijekom istraživanja povijesti podunavskih Hrvata zaključio da je to najbolji način da se dokaže moja temeljna teza, da podunavski Hrvati usprkos identitetskoj složenosti (brojnim regionalnim i subetničkim imenima) jesu od početka bili međusobno povezani kulturno, demografski i ekonomski, da su zajednički gradili jednu etno-kulturnu samosvojnost. Naglasio je da je ta samosvojnost u predmoderno doba imala sve odlike predmoderne samosvojnosti, a u moderno doba, krajem 19. stoljeća oblikovana je u modernu hrvatsku nacionalnu samosvojnost. „Moj najdraži dio povijesti podunavskih Hrvata jest razdoblje 18. i prve polovice 19. stoljeća – razdoblje koje je za podunavske Hrvate bilo „zlatno doba“ i u kulturnom i u demografskom i u gospodarskom pogledu. U kulturnom pogledu tadašnji etno-kulturni identitet podunavskih Hrvata najviše su gradili franjevci Bosne Srebrene, a od 1757. godine franjevci provincije sv. Ivana Kapistranskog. Njihov samostan Rana sv. Franje u budimpeštanskom Vodenom gradu (Viziváros), u Fő utca bio je središte naše kulturne i znanstvene djelatnosti sve do 1785. godine kada ga je car Josip II. oduzeo franjencima, a njih premjestio u samostan na Margit körútu. U tome samostanu u Fő utca djelovali su brojni naši ugledni franjevci, a njihove redovničke sudbine najbolje objašnjavaju sve poveznice koje su povezivale podunavske Hrvate u to doba, ali i koje su povezivale podunavske Hrvate s ostalim Hrvatima. Iz toga samostana franjevci su vodili pastoralnu brigu za sve Hrvate u okolici Budima i Pešte, a samostan je bio jedna od točaka mreže samostana koji su povezivali budimpeštanske Hrvate s Hrvatima u Baji, Somboru, Baču te s Hrvatima u Slavoniji, Bosni i Hercegovini i Dalmaciji“, rekao je Robert Skenderović. Pri kraju publici se obratio i zastupnik u Skupštini Srbije, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov koji je također podvukao važnost djela, govorio je o dosadašnjim predstavljanjima knjige i reakcijama publike te je dodao da je povijest podunavskih Hrvata imala sve do danas status marginalne i neistražene teme hrvatske historiografije.

Kristina Goher

Hrvatski Židan – Marija Gorica

Potpisana povelja o prijateljstvu i suradnji med općinama i školama

Četvrto je bilo po ljetnom redu majuško spravišće, koje je približilo predstavnike općine Hrvatskoga Židana i Marije Gorice, a isto tako i školare, učitelje kot i direktorice židanske član-škole OŠ Józsefa Berseka kot i OŠ Ante Kovačića iz Marije Gorice. Ovi sastanki, morem reći, da se svaki put zgodaju u jednom pojačanom emocijskom stanju, a za cijelodnevnom druženjem najteži je, svaki put, rastanak. Sad je susret imao i svojega vrhunca, kad je s pečati i potpisi i papirnato obilježeno prijateljstvo i suradnja med općinama i školama.

Štefan Dumović pozvao je goste i na farof

Sliva: Marija Szabó, Antica Rajčić, Marica Jančić i Štefan Krizmanić za potpisanjem povelje

Nestrpljivo je svenek čekanje autobusa pred židanskim Kulturnim domom, kad dođu iz Marije Gorice dobri poznanici, prijatelji i školari, nam svim, toliko dragi ljudi. Ovom prilikom 25 putnikov su Židanci mogli pozdraviti u zastupništvu Općine Marije Gorice, osnovne škole, predstavnika Školske knjige u osobi Tonija Marelića, predsjednicu Školskoga odbora Nadu Siber, člane Udruge, a i dicu nižih razredov, ki su se osmimi odazvali pozivu. Cesta je prva ka pelja u načelnički ured kod Štefana Krizmanića, kade je obavezno kušanje prvoga žganoga za dobrodošlicu. Potom jedan skok u školu ter najzad u susjednu zgradu i već se začme i bogati program židanskih mališanov kot uvod u protokolarni dio dana. Na stolu pripravno čekaju dokumenti, povelja o prijateljstvu i suradnji med član-školom u Hrvatskom Židanu OŠ Józsefa Berseka i OŠ Ante Kovačića iz Marije Gorice, a isto tako i med Općinom Hrvatskoga Židana kot i Općinom Marije Gorice. Svojim potpisom i pečati napravu dokumente valjanim

Marijagorička dica rado su jačila židanskomu farniku

šeregu i zastupniki Samouprave i Hrvatske samouprave Prisike, s načelnikom Janošom Grüllom, predsjednikom HS-a, Pavlom Nicklom i zastupnikom Štefanom Nicklom i na dvoru Muzeja sakralne umjetnosti dica se skupa igraju, dokle odrašćene med zidinami čeka i izložba. Jednostavno nije moguće izostaviti posjet parku Hali, ako smo već jednoč u Prisiki, a otud ravno idemo ponovo do židanske škole. Poredaju se na hodniku dari Općine Marije Gorice, Školske knjige, i OŠ Ante Kovačića, svako dite, učitelj i domaćin posebno dostane dar-paket, a najljepše su majice za svaku židansku dicu. Na poziv mjesnoga farnika Štefana Dumovića, gostovanje se nastavlja na farofu, njegovoj pivnici pri kušanju vina, a predstavlja se i židanska crkva sa svojom bogatom prošlošću. Ovde zajde ka kraju četvrti susret, za kojim Gradišćanci ostanu u svojem prelipom kraju, kojega su zavolili skoro pred petstovimi ljeti, a njevi prijatelji se vraćaju u staru nam Domovinu. Svisni smo svega. Prijateljstvo ostane, dok vas ima, dok nas ima...

Tiho

Domaći školari s hrvatskim programom su pozdravili prijatelje

Šeljin – Proletni festival

Plesna skupina „Zlatne noge“

U organizaciji šeljinske Hrvatske samouprave, 26. svibnja priređena je folklorna manifestacija pod nazivom Proletni festival na otvorenoj pozornici Društvenog doma grada Šeljina. Program je započeo svetom misom u katoličkoj crkvi. Nju je uza šeljinskog župnika Jozu Egrija koncelebrirao martinački župnik Ilija Čuzdi uz orguljašku pratnju martinačke kantore Ančke Gujaš. Nakon svete mise povorka sudionika folklornoga programa, čiji je dio pribivao svetoj misi, uputila se mimohodom prema Društvenom domu Ormánsága. Među njima bila je folklorna skupina HKD Gradišće iz Petrovoga Sela,

Članice HKD Gradišće

Svetu misu predvodio je Ilija Čuzdi.

Folkloriši iz Grubišnjog Polja

Tamburaški sastav Biseri Drave

folklorni ansambl i orkestar Centra za kulturu i informiranje „Dr. Franjo Tuđman“ iz Grubišnjog Polja, Kulturno-umjetničko društvo „Podravina“ iz Čačavice, domaći folkloriši plesne skupine Zlatne noge, Tamburaški orkestar Biseri Drave iz Starina te KUD Đeram (Kútégém) zajednice Mađara iz Grbavice.

Kako nam kaže predsjednik Hrvatske samouprave grada Šeljina Robert Ronta, zastupničko je tijelo odlučilo prije četiri godine organizirati Proletni festival vežući ga uz blagdan Svetoga Trojstva kada

su se tradicionalno podravski Hrvati iz okolice Šeljina okupljali na proštenju u Šeljnu i na svetoj misi u tamošnjoj crkvi. Nažalost, prošla su ta vremena i sve manje ih dolazi na nekadašnju „bučuru“, te je i ove godine bilo malo ljudi sa strane. Ovogodišnji IV. Proletni festival okupio je KUD-ove iz matične domovine, a svake godine pozovemo i jedan KUD iz nekih od hrvatskih naselja u Mađarskoj, kaže Robert Ronta, kako bi se naši žitelji upoznali s bogatstvom hrvatskoga plesa i pjesme. U šeljinskoj osnovnoj i glazbenoj

školi Umjetnička škola „Baranja“ ima dvije skupine učenika, 7. i 8. r., s kojima radi pedagog Đuro Jerant, nažalost, ovoga dana nisu mogli nastupiti.

Nakon nastupa spomenutih folklornih skupina i orkestara slijedila je večera i druženje, a među uzvanicima organizatori su pozdravili generalnu konzulicu Vesnu Haluga, HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, glavnog i odgovornu urednicu Medijskog centra Croatica Branku Pavić Blažetin i druge.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Gradimo mostove

Nezaboravni susreti u Budimpešti i Zagrebu

U Krapini

Naša škola, HOŠIG, i zagrebačka Osnovna škola Ante Kovačića već umalo dvadeset i pet godina uspješno surađuju. U okvirima ovoga prijateljstva ostvareno je niz međusobnih posjeta kako učenika tako i nastavničkog vijeća. Ove godine od 3. do 6. svibnja ugodili smo 21 učenika i dva nastavnika iz naše prijateljske zagrebačke škole. Bili su smješteni kod obitelji i u našem Hrvatskom đlačkom domu. Trudili smo se pružiti im nezaboravne trenutke i predstaviti ljepote mađarskoga glavnoga grada i njegove okolice. U petak, 4. svibnja, bili smo na cjelodnevnom izletu u Višegradu, gdje smo pogledali tvrđavu, odnosno sudjelovali na viteškim igrama za djecu (Kispalotajátékok). Djeca su imala mogućnosti isprobati različite obrte, upoznali smo se sa sokolarstvom. Nakon toga smo brodarili po Dunavu, potom smo pogledali viteški turnir u Solamonovu tornju. Subota je bila namijenjena razgledanju grada Budimpešte, istina teško je u jednom danu pokazati sve znamenitosti toga grada, stoga smo odabrali one najposjećenije kao što su Trg junaka, bazilika sv. Stjepana, zdanje Parlamenta na Kossuthovu trgu i Budimska tvrđava.

Sutradan smo s našim gostima otputovali u Zagreb gdje smo proveli tri dana. U hrvatskoj prijestolnici boravili su polaznici 5. i 6. razreda, 13 učenika, u pratnji razrednica Žuže Molnar i Marijane Jakošević. Bili smo presretni što nam se pružila mogućnost susreta s našim zagrebačkim prijateljima i gradom Zagrebom. S velikim smo oduševljenjem osvojili grad, bili smo u katedrali, odnosno u Riznici zagrebačke katedrale, na Trgu sv. Marka, gdje smo vidjeli crkvu sv. Marka i Hrvatski sabor, u Kuli Lotrčak, gdje smo pogledali i čuli Grički top koji pucnjem označava podne, a zatim smo se s Gornjega grada spustili uspinjačom i pogledali Trg bana Josipa Jelačića, gdje se nalazi njegov kip i vodoskok Manduševac. U utorak, 8. svibnja, pošli smo na

cjelodnevni izlet. U Zaprešiću smo pogledali jedinstveni spomenik kulturno-povijesne baštine Novi dvori, kapelu sv. Josipa i grobnicu obitelji Jelačić. U Gornjoj Stubici smo pogledali spomenik Matiji Gupcu, odnosno Gupčevu lipu i Dvorac Oršić. U Mariji Bistrici smo pogledali baziliku Majke Božje Bistričke koja je jedno od najmiljenijih i najposjećenijih svetišta u Hrvatskoj. Zadnja postaja našeg izleta bila je Krapina s Muzejom krapinskih neandertalaca. I tako 9. svibnja, obogaćeni lijepim uspomjenama, vratili smo se u Budimpeštu.

Marijana Jakošević
razrednica 5. razreda

Na Trgu junaka

Nakon uspješnog ispita upisali se na sljedeću školsku godinu

U prostorijama serdahelskoga Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ od jeseni se održava nastava podučavanja puhačke glazbe u okrilju letinjske Glazbene škole. Ovu je mogućnost iskoristilo četrnaestero djece iz serdahelske osnovne škole i od sljedeće će školske godine to nastaviti.

Veliko je bilo veselje u Hrvatskom zavodu na malom koncertu letinjske Glazbene škole, tek je prošla jedna školska godina, a mladi su polaznici već uspjeli izvesti kraću skladbu, bez obzira što među njima ima takvih koji čak i glazbalo teško drže. Vodstvu je Zavoda cilj da se promiče puhačka glazba, koja u regiji ima tradiciju. Srećom nijedno od četrnaestero djece neće odustat, nego će nastaviti učenje od jeseni, a njima će se pridružiti i novi učenici, koji će se upisati od jeseni. Naravno, uz taj napredak bila je potrebna organiziranost. Djelatnici Zavoda nudili su svaku pomoć djeci, a djeca su čekala na red, čak su im pomogli i u učenju i pisanju domaće zadaće, i nastavnici letinjske škole su dali maksimalno od sebe, da djeca imaju što bolje uvjete i da dobiju volju za sviranje, a i roditelji stoje iza djece, veseli ih što tako lijepo napreduju. Stjepan Pro-

Svirači čekaju na nastup.

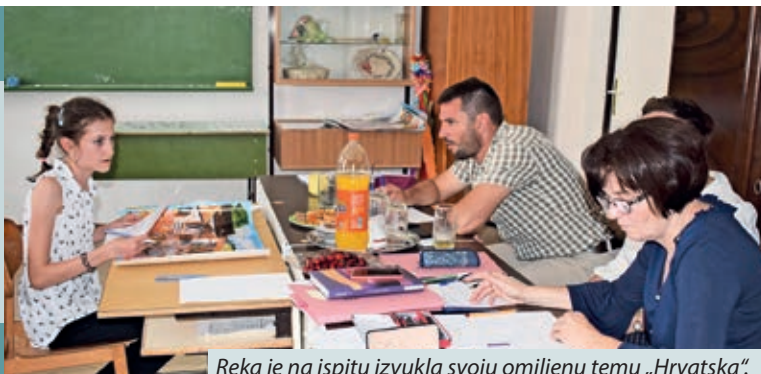
Mali zbor pjeva hrvatske pjesme.

senjak, ravnatelj Glazbene škole, na početku koncerta zahvalio je djelatnicima Zavoda na pomoći, na glazbalima koje su kupili, roditeljima na pomoći, a i djeci na ustrajnosti. Prema njegovu mišljenju, ako će djeca tako napredovati, dogodine će već moći u manjem sastavu zajedno svirati. Polaznici osim obvezatnih skladba uče i hrvatske narodne pjesme, kako bi se njegovala i hrvatska glazbena kultura. Zavod će krajem kolovoza ponovno organizirati Muzički kamp u koji opet očekuju zainteresiranu djecu i nada se da će od jeseni biti i novih polaznika. Na malom koncertu svako dijete predstavilo se sa svojim glazbalom, a slušatelju su bili iznenađeni i pjevanjem hrvatskih dječjih pjesama uz pratnju glasovira. *beta*

Ispiti iz hrvatskoga jezika

U keresturskoj Osnovnoj školi Nikole Zrinskog od školske godine 1991. učenici 6. i 8. razreda na kraju školske godine trebaju polagati ispite iz matematike, mađarskog jezika i od kojega drugog jezika koji uče (njemački, engleski, hrvatski jezik). Ove su godine sedamnaestero izabrali hrvatski jezik.

Djeca u keresturskoj školi osim mjerenja kompetencijskoga znanja trebaju polagati i usmene ispite na kraju šestog i osmog razreda, naime to je uvršteno u mjesni pedagoški program. Cilj je polaganja ispita usustavljanje znanja djece, privikavanje učenika na prijamne ispite za srednje škole i gimnazije, učenje ponašanja na ispitima i dobivanje iskustva na koji se način odvijaju ispiti. Nakon toga neki se učenici osmog razreda ohrabre i odlaze na državni jezični ispit. Sve se odvija kao na pravom ispitu, iz hrvatskoga jezika učenicima su zadane teme, slične kao što su na prvome stupnju državnoga jezičnog ispita. Osim toga trebaju znati i djela raznih hrvatskih pjesnika, koja su učili tijekom godine. Kada ulaze u dvoranu gdje se ispituje, izvuku temu o čemu trebaju govoriti, zatim dobivaju sliku koju trebaju opisati i na kraju odgovaraju iz memoriteta. U ispitnom su odboru bili učitelji iz hrvatskoga jezika i Robert Katanec, mentor-učitelj iz Hrvatske. Ocjena koja se dobiva na ispitu vrijedi više nego obična ocjena, djeca koja žele popraviti svoju završnu ocjenu za to imaju priliku na ispitu. Ravnateljica osnovne škole Anica Kovač želi postići da u narodnosnim školama s programom predmetne nastave jezika na kraju osnovne škole djeca imaju mogućnost polagati jezični ispit, naime kod drugih stranih jezika ima različitih razina i u srednjem stupnju te smatra da bi to trebalo i iz hrvatskoga jezika. Vjeruje da bi to bila prava motivacija, poticaj za roditelje i učenike u učenju hrvatskoga jezika. Na ispitu su podijeljene mnoge petice i nekoliko osmaša izjavilo je da i nakon završetka osnovne škole žele nastaviti usvajanje hrvatskoga jezika. *Beta*

Reka je na ispitu izvukla svoju omiljenu temu „Hrvatska“.

Čepreški ognjogasci u prijateljstvu s DVD-om Virje

Foto: DVD VIRJE

Marija Kralj, Drago Hatadi, András Kovács i Balázs Németh na svečevanju

Poznata su jur brojna stručna povezivanja med društvi gašenja ognja, med Gradišćanskimi Hrvatima i vatrogasci u staroj nam Domovini, a zahvaljujući Davoru Diviću, staromu poznaniku i prijatelju Gradišćanskih Hrvata, od nedavno i ognjogasci Virja imaju svoju prijateljsku bazu u Ugarskoj. Tomu je prethodio jur jedan izlet u Ugarsku, a u Čepregu, pominajući se s predsjednikom gradske Hrvatske samouprave, Marijom Kralj, ponudila se je dobra prilika da Čepreg i Virje prik ognjogascev sazidaju prijateljstvo. Hrvati nisu dugo čekali i na poziv Drage Hatadija, predsjednika DVD-a Virje, 12. – 13. majuša, cijeli vikend je gostovala ognjogasna delegacija iz Čeprega u Hrvatskoj. Andrása Kovácsa, predsjednika, i Balázsa Németha, zapovjednika Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva iz Čeprega, naravno u ulogi prevoditeljice, odsprohodiła je i Marija Kralj ka je s nami podilila i informacije o tom spravišću. Po nje riči, dobro je znati da u Jankovićevo vlasništvo u Čepregu, grof Julije Janković 6. I. 1882. ljeta je osnovao Dobrovoljno ognjogasno društvo. Virje je prvi dan slavlja na medjunarodnom festivalu izvornih kolačev, zvanog „Virovska prkačijada“, pozvalo kušanju fanjskih falatov koje ga su pripravili slastičari iz šest zemalj. „Kolači su bili jako slični našim, kot kad bi se peklo na veselje“, rekla je Marija Kralj ka je našla i hatlapos, u Hrvatskoj zvanu mađaricu. Lipše mjesto za spalo domaćini ne bi mogli najti od Đurđevca, otkud glas od junačkoga i legendarnoga boja Picokov dočuo se je jur i od prlje do Kisega. Čepreško izaslanstvo imalo je priliku pogledati i tvrdjavu i tamošnji muzej, a dan gostovanja je okrunio koncert glazbenika Miroslava Škore. Drugi dan na orijaškoj proslavi 140. obljetnice utemeljenja Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Virju sa svečanom sjednicom, ognjogasnom vježbom se je družilo oko petsto gostov s domaćimi jubilarima skupa. U taktičkoj pokaznoj vježbi u dvournom spektaklu ognjogascev vjerojatno je bilo najprivlačnije spašavanje s helikopterom. „Nastavak slijedi, još ovo ljeto pri nas, a naši ognjogasci su jur ponovo pozvani u Virje, na novembarsko fajbegarsko naticanje. Predstavnici Virja spomenuli su da bi rado stupili u kontakt i sa čepreškim puhačkim orkestrom, kako izgleda, i na muzičkom području nima prepreku povezivanje“, rekla je Marija Kralj, ka pak zvanaredno se veseli i ovom novom prijateljstvu.

Tiho

25. Peruška tabor
07.30. – 08.05.2018.

Hrvatsko katoličansko vjersko i kulturno društvo Hrvatskoga Židana po 25. put organizira nomadski tabor za katoličansku narodnosnu mladinu

TERMIN TABORA: 07.30. – 08.05. 2018.

MJESTO TABORA: Kapela Sv. Hubertusa i nje okolica – Peruška Marija – loza Hrvatskoga Židana

Sudionici moru biti po starosti: od 10 do 16 ljet!

Pokrovitelj tabora: dušobrižnik Hrvatskoga Židana Štefan Dumović

TABORSKI UVJETI:

Spalo u šatori u vrića za spavanje, voda iz zdenca, WC, jilo tri put na dan (jednoč toplo)

PROGRAMI:

Formiranje zajednice, predavanja, diskusije, maše, jačenje, športski dan, duhovni dan, tura, razne zanimacije, taborski oganj, naticanja...

ROK PRIJAVE: 30. JUNI 2018.

STROŠKI TABORA: 13.000 FT/OSOBA

SRDAČNO TE ČEKAMO NA 25. TABOR PERUŠKE MARIJE!

ADRESE TABORSKE ORGANIZACIJE:
9733 Horvátszsidány, Csepregi utca 4.
Tel: +36 70 391 1165,
e-mail: peruska19@gmail.com
www.facebook.com/tabor.peruska

PETROVO SELO; KISEG

„Gospodine, moje si ufanje, sram od mene drži dalje“, pod tim motom će služiti svoju zlatnu mašu Petrovišćan Vilmoš Harangozo, 24. junija, u nedilju otpodne u 16 uri u petrovskoj crkvi sv. Petra i Pavla ter 8. julija, u nedilju od 16 uri u kiseškoj crkvi Srce Jezuševo. Vilmoš Harangozo za duhovnika je bio posvećen u Sambotelu 1968. ljeta, bio je kapelan u Rábakethelyu, Smenji (Szemenyecsörnye), Páki, med Slovenci u Dolnjem Seniku, Slovenskoj Vesi, Sakalovci, a od 1987. ljeta je bio farnik Serdahela i od 1995. i Sumartona. Danas je dušobrižnik Kisega.

UNDA

„Veseli Gradišćanci“ i Hrvatska samouprava Unde srdačno vas pozivaju 23. junija, subotu, početo od 17 uri na festival „Folklor prez granic“. Kako nam je rekao Štefan Kolosar, predsjednik mjesne Hrvatske samouprave, na tradicionalnoj manifestaciji ovput nastupaju diča grupa „Viverica“ iz Unde, Undanski tamburaši, HKD „Veseli Gradišćanci“, Koljnofsko kolo, Tamburaški sastav Žgano iz Petrovoga Sela, KUD „Šokadija“ Budrovci i HKD „Čakavci“ iz Hrvatskoga Židana.

ŠOPRON

U petak, 22. junija, se začmu XVI. Hrvatski dani u Šopronu sa znanstvenim skupom (od česa smo jur pisali prodjući tajedan), u subotu je predvidjena u 17 uri prezentacija X. Regionalnih studijov u Rejpalovoj hiži. U gala programu od 19.30 u Konferencijskom centru Ferenc Liszta nastupa KUD Virje iz Hrvatske. U nedilju je u 16 uri sveta maša u crkvi sv. Mihovila s farnikom dr. Antonom Kolićem i povorka do Glavnoga trga. Nastupaju mališani iz šopronske trojezične čuvarnice Duga, Koljnofski tamburaši, tancoši Dvojezične škole i čuvarnice Mihovila Nakovića, TS Starci, Koljnofsko kolo, KUD Budrovci i KUD Virje iz Hrvatske.

PAG, MIŠLJEN

Kako donosi portal zadarskolist.hr, proslava Dana grada Paga održana je 18. svibnja na dan kada je 1443. godine utemeljen novi grad Pag, a na svečanoj su sjednici dodijeljena i javna priznanja te je generalu Anti Gotovini uručena još jedna Povelja počasnoga građanina. U sklopu svečanosti paški gradonačelnik Ante Fabijanić s mišljenskim gradonačelnikom Károlyem Bíróom potpisao je sporazum o suradnji i prijateljstvu dvaju gradova.

SALANTA

Na 13. Međunarodnoj smotri folklor „Igra kolo na sokaku“ u Beničancima (Općina Magadenovac, Hrvatska) sudjelovao je i salantski KUD „Marica“.

Prva pričest na hrvatskom jeziku

Kako za Hrvatski glasnik reče vjeroučiteljica Aga Tomola Ott, ove je godine na drugi dan Duhova, 21. svibnja, u sklopu misnoga slavlja na hrvatskom jeziku u pečuškoj je racvaroškoj crkvi sakrament prve pričesti primilo 17 prvopričesnika, učenika Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže iz 3. A i 3 B razreda. Misno je slavlje predvodio velečasni Gabrijel Barić uz pjevanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe.

Prvopričesnici su se u danima prije primanja svetog sakramenta marljivo pripremali te s uzbuđenjem čekali veliki dan i za njih i za njihove roditelje te najbliže. Vjeroučiteljica Aga ih je redovito pratila u crkvu da se upoznaju s liturgijskim obredom, da upoznaju i ispovjedaonicu, čega se djeca najviše „boje“.

Zajedno s prvopričesnicima i roditelji su se pripremali za taj svečani čin, molitvom. Roditelji su se spremili i kolačima, sokovima za zajedničku zakusku nakon svete mise u crkvenome dvorištu jer je vrijeme pogodovalo. Vjeroučiteljica Aga Tomola Ott zahvaljuje i ovim putem na susretljivosti Ženskomu pjevačkom zboru Augusta Šenoe što je svojim pjevanjem uljepšao misno slavlje i doživljaj prvopričesnika.

I kako nam kaže vjeroučiteljica Aga, iz osmog razreda Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže petero je primilo sakrament svete potvrde. Oni su se s ostalim krizmanicima krizmali u crkvi Presvetog Srca Isusova, 19. svibnja u sklopu misnoga slavlja što ga je služio preuzvišeni biskup, dr. György Udvardy.

Agi T. Ott

Svjetsko prvenstvo u nogometu 2018., Rusija

Između 14. lipnja i 15. srpnja 2018. godine događa se 21. izdanje svjetskoga nogometnog prvenstva u Rusiji, pošto je FIFA 2. prosinca 2010. godine dodijelila pravo domaćinstva toj državi. Ovo je prvo prvenstvo u nekoj od bivših sovjetskih republika, a također i prvo u Europi nakon 2006. godine. Ukupno će se odigrati 64 utakmica na 12 stadiona u 11 gradova. Završnica će biti 15. srpnja 2018. na moskovskome Stadionu Lužnjiki. Nacionalne reprezentacije igraju u ovim skupinama:

A: Rusija, Saudijska Arabija, Egipat, Urugvaj; B: Portugal, Španjolska, Maroko, Iran; C: Francuska, Australija, Peru, Danska; D: Argentina, Island, Hrvatska, Nigerija; E: Brazil, Švicarska, Kostarika, Srbija; F: Njemačka, Meksiko, Južna Koreja, Švedska; G: Belgija, Panama, Tunis, Engleska; H: Poljska, Senegal, Kolumbija, Japan.